

Paneldebatten illustrerte hvor forskjellig ståsted landene har. Fra venstre: dr. Duygu Ilhan, Tyrkia, dr. Miriam Muriithi, Kenya og dr. Claudia Rodríguez, Colombia.

FDI – World oral health forum
– Sustainability in Dentistry:

Bærekraft for tannleger

Hva kan tannhelsetjenesten gjøre for å levere bærekraftig og miljøsmart helse? Hvilke utfordringer har vi og hva kan vi gjøre for å finne bærekraftige alternativer?

  KRISTIN AKSNES

En åpen sesjon på møtet i FDI i september hadde tittelen «World Oral Health Forum – Sustainability in dentistry». Sesjonen var en oppfølging av en deklarasjon fra Verdens helseorganisasjon (WHO) om forebygging av ikke-smittsomme sykdommer, hvor bærekraft og miljøtankegang er et av punktene. Oral helse var ikke nevnt som eget punkt i deklarasjonen, og sesjonen var et ledd i å utarbeide en kommentar til WHO om dette.

Orale sykdommer som karies, tannkjøttssykdommer og kreft i munnhulen, rammer 3,58 milliarder mennesker, og er noen av de vanligste sykdommene globalt. Allikevel er orale sykdommer ikke inkludert i WHO's bærekraftstrategi. Per i dag inngår heller ikke forekomsten av orale sykdommer i internasjonale statistikker. For å gjøre noe med dette, har FDI utarbeidet et sett indikatorer som skal hjelpe de nasjonale helsemyndighetene å overvåke sykdomsforekomsten.

Produsentene må på banen

– Det er et akutt behov for å øke oppmerksomheten rundt bærekraft i tannhelsetjenesten. Det innebærer hele kjeden, fra produsentene til tannlegene. Verden har et enormt miljøproblem hvor plastsøppel spiller en stor rolle, og her må både hver enkelt tannlege, organisasjonene og arbeidsplassene bidra for å begrense omfanget, sa lederen for The FDI sustainability and dentistry task team, professor i klinisk odontologi, Universitetet i Sheffield, Niclas Martin i sin innledning.

Den norske tannlegeforenings representant, Heming Olsen-Bergen, tok ordet og sa at miljøfotavtrykket besto av langt mer enn plast og viste til et dansk pågående forskningsprosjekt. Vararepresentant Harry Sam Selikowitz syntes industrien burde utfordres mer. Han minnet om at bærekraft også må handle om antibiotikaresistens.

– Hva gjør FDI og hvordan kan de nå tannlegene med informasjon? FDI har laget en verktøykasse, FDI sustainability oral health care tool kit, med forslag til hvordan man kan gå fram <https://www.fdiworldddental.org/sustainability-dentistry>

Firmaene Colgate, Dentsply Sirona, Haleon (tidligere GSK) og Oral B presenterte sine strategier for bærekraft.

Alt innen oral og kjevekirurgi. Implantatprotetikk

Tannlege
Tormod Krüger
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Lege & tannlege
Fredrik Platou Lindal
spesialist i maxillofacial
kirurgi

Lege & tannlege
Helge Risheim
spesialist i oral kirurgi,
maxillofacial kirurgi,
og plastikkirurgi

Tannlege
Hanne Gran Ohrvik
spesialist i oral protetikk

Tannlege
Frode Øye
spesialist i oral kirurgi
og oral medisin

Tannlege
**Margareth Kristensen
Ottersen**
spesialist i kjeve- og
ansiktsradiologi

www.kirurgiklinikken.no Tlf 23 36 80 00, post@kirurgiklinikken.nhn.no Kirkeveien 131, 0361 Oslo

Produsentene ble oppfordret til å lage miljøvennlige alternativer til plast og andre forurensende materialer, og tenke gjenbruk, som for eksempel lage tannpastatuber av gjenbrukbar plast. Flere av produsentene hadde et mål om null avfall fra produksjonen.

De fire produsentene understreket at alle må ta et ansvar, både individuelt og kollektivt, for miljøet og planeten.

Karbonutslipp

– Karbonutslipp i helsevesenet og i dagliglivet bidrar til klimaforandring ved å svekke de beskyttende gasslagene i atmosfæren, noe som igjen bidrar til global oppvarming. Det er fremdeles et mål å holde den globale oppvarmingen under 1,5 grader og til nå har den globale temperaturen har allerede økt med 1,1 grad, så noen negative vendepunkter ser ut til å komme ganske raskt. For eksempel smelting av polene, forandring av havstrømmene og

forandring i værsystemene med påfølgende flom og tørke, sa representanten fra WHO i sitt innlegg.

– Men vendepunktene også kan gjøres positive, ved å arbeide med FDI og deres samarbeidspartnere for bærekraft i tannlegetjenesten.

Sirkulær økonomi og forebygging

– Tannleger kan redusere karbonutslipp på mange måter: Gjennom å redusere reising til og fra jobb, og redusere pasientreiser, og gjennom å gå fra en forsøplende lineær økonomi til en sirkulær økonomi. En sirkulær økonomi ser på og vurderer hvordan avfall produseres i alle ledd av virksomheten, og bruker det til å få til en bærekraftig produksjon, fortsatte han.

Å redusere karbonutslipp i tannhelsetjenesten kan oppnås ved å bruke velkjente prinsipper. Det første er forebygging av sykdom, slik at folk ikke trenger å reise til

Representanten dr. Ingrid Rozylo-Kalinowska fra Polen fortalte om bærekraftarbeidet i sin organisasjon. Det samme gjorde medlem av FDI's council, dr. Maria Fernanda Atuesta Mondragon fra Colombia.

Bærekraft er også viktig i Chile, sa lederen av den chilenske tannlegeforeningen, dr. Carlos Machant.

tannlegen. Den beste behandlingen for miljøet, er den du ikke trenger å utføre. For det andre, den behandlingen vi gir, må være best mulig. Det må være evidensbasert behandling med de beste tilgjengelige materialene. For det tredje: Å involvere pasienten i å ta miljøvennlige valg, og bevisstgjøring om hvordan valgene som gjøres i behandlingen, og utenfor, påvirker miljøet.

Og til slutt: Tannlegen må aktivt tilby en bærekraftig virksomhet og forstå hvordan utslippene kan begrenses. Hvis mange nok gjør det, vil det skape et vendepunkt, og dermed kan dette bli en bransjestandard som bidrar til å unngå enda et negativt klimavendepunkt.

– Tenk globalt for å handle lokalt. Her må alle bidra, avsluttet han.

Vi trenger friske pasienter – og regnskog

Claudia Rodríguez, leder av The implant society of Colombia, sa i sitt innlegg:

– Hvilke hindringer for resirkulering og bærekraft har vi i Colombia? Vi har en fantastisk regnskog og er nummer fem i verden når det gjelder å produsere oksygen. Men vi har store utfordringer når det gjelder bærekraft.

I Colombia brennes alt søppel, og dette produserer klimagasser. Vi har også et stort problem med mangel på infrastruktur, veier, skoler, informasjon og opplæring i distriktene. Vi har høy forurensing fra cocaproduksjonen i sør, og avskogingen i Amazonasjungelen er urovekkende. De som feller trærne, har ingen kunnskap om hva de bidrar til.

– Når det gjelder colombianske tannleger, må vi forandre hvordan vi tenker. Alle sier: Jeg har satt inn 100 implantater i mine pasienter. Ingen sier: Jeg har 100 friske pasienter i min praksis. Jeg tror den eneste måten vi kan bidra til å bevare kloden på er gjennom å ha friske pasienter. Og hva kan jeg gjøre for det? Vi må ta vare på skogene våre, og befolkningen trenger opplæring og utdanning, avsluttet Rodríguez.

Søppeldumping fra andre land – et stort problem

– Kenya har en befolkning på 49 millioner ifølge folketellingen i 2019. 75 prosent er under 35 år, noe som gjør det til en ung befolkning. Utviklingsland som Kenya har et stort avfallsproblem både fra tannhelsetjenesten og ellers i samfunnet, og det vokser for hver dag. Og vi har begrensede resirkuleringsressurser og for lite kunnskap om avfallshåndtering, sa Miriam Muriithi, Chief Dental Officer i Kenya

– Vi har i tillegg et problem med dumping av avfall i vår region. Vi har hverken ekspertise eller økonomi til å behandle avfall, i tillegg blir vi dumpingplass for andre. Så hjelp oss med å få stoppet søppeldumpingene!, var hennes oppfordring.

– I Kenya gjør vi alt vi kan for å være miljøvennlige, og har blant annet forbudt bæreposer av plast. For oss er dette en stor ting. Vi har også skrevet under på Minamata-konvensjonen om kvikksølv, og vi arbeider for å fase ned amalgambruk. Vi kan enda ikke fase ut, fordi vi fremdeles har en befolkning som ikke har råd til andre materialer, sa hun.

– Kenyas strategi er forebygging. Vi har akkurat lansert retningslinjer for oral helse, og for oss er forebygging og bevisstgjøring det viktigste. Vi arbeider for en miljøvennlig tannlegevirksomhet, og har utarbeidet planer for bedre avfallshåndtering. For å vinne kampen mot avfall, må vi stå sammen. Vi trenger at hver enkelt bidrar og vi trenger samarbeid med hvert enkelt land, avsluttet Muriithi.

Er plast det verste?

Heming Olsen-Bergem, president i Den norske tannlegeforening (NTF), tok ordet i den åpne delen av sesjonen og sa:

– Når det gjelder tannlegevirksomhet, gjør vi en god del antakelser som ikke er basert på forskning. Vi har lite forskning på området, men vi har noe: Universitetet i København har et forskningsprosjekt gående akkurat nå, som måler karbonutslipp og miljøvennlighet i tannklinikker. De har funnet at plast ikke nødvendigvis er et så stort miljøproblem som man har trodd. Plast har ikke et så stort miljømessig fotavtrykk som for eksempel vasking av glass eller metall i oppvaskmaskin.

Vi trenger også forskning for å se på hvordan varene blir transportert. Vi tannleger må spørre produsentene både hvordan ting blir produsert, men også hvordan de blir transportert, avsluttet han.

Antibiotikaresistens

– Jeg synes ikke vi utfordrer industrien nok. Jeg synes også de bærekraftige målene må handle om antibiotikaresistens, sa Harry Sam Selikowitz, seniorkonsulent i NTF og tidligere medlem i FDIs vitenskapskomité.

– Det er i tillegg en elefant i rommet som vi har snakket om igjen og igjen, og det er kvikksølv, utfasing av amalgam og Minamatakonvensjonen. Jeg synes mange land, blant annet de afrikanske, har inntatt en for defensiv holdning på dette området, avsluttet han.